

Nenad M. Tomović*

Univerzitet u Beogradu
Filološki fakultet
Katedra za anglistiku

Sofija D. Stefanović**

Univerzitet u Beogradu
Filološki fakultet
Katedra za anglistiku

**UTICAJ L2 I LEKSIČKI I LEKSIČKO-SINTAKSIČKI KALKOVI U PREVODU.
STUDIJA SLUČAJA*****

Originalni naučni rad
UDC 81'243:81'253/'255
81'373'373.45+81'367'373.45]: 81'253/'255
<https://doi.org/10.18485/kkonline.2019.10.10.8>

Iako se od prevodilaca očekuje da budu kompetentni za bar dva jezika i da nemaju poteškoća pri upotrebi L1, često se dešava da pojedine reči, sintagme ili konstrukcije iz L2 budu kalkirane u procesu prevođenja na L1. Da bismo istražili uticaj engleskog (L2) na srpski (L1) koristili smo korpus studentskih prevoda sa engleskog na srpski. Korpus sadrži prevode odlomka iz romana *White Noise* Dona Delila, koje su uradili studenti četvrte godine anglistike na Filološkom fakultetu Univerziteta u Beogradu. Njihov nivo znanja engleskog je C1+, odnosno C2 i očekuje se da umeju da koriste rečnike, a svi su izvorni govornici srpskog. Uprkos tome, studenti se i dalje suočavaju sa problemima pri prevođenju komplikovanih sintaksičkih struktura ili pojedinih leksema, koje prenose doslovno. Autori ovog rada ponudiće nekoliko strategija za ispravljanje ovih grešaka koje se mogu upotrebiti pri obrazovanju budućih prevodilaca.

Ključne reči: engleski, srpski, prevod, leksički kalk, leksičko-sintaksički kalk

1. Uvod

Iako postoje brojni radovi o uticaju engleskog na srpski, koji uglavnom analiziraju upotrebu anglicizama od strane izvornih govornika srpskog koji pišu na srpskom i o lošim prevodima profesionalnih prevodilaca i kvazi-prevodilaca, relativno

* Filološki fakultet, Studentski trg 3, 11 000 Beograd; email: nenad.tomovic@fil.bg.ac.rs

** Filološki fakultet, Studentski trg 3, 11 000 Beograd; email: sofija.stefanovic.94@gmail.com

*** Rad je nastao na osnovu usmenog saopštenja pod nazivom „The Impact of L2 and Lexical and Syntactic Calques in L1 in the Process of Translation. A Case Study“ na naučnom skupu *4th International Conference on English Language and Literature Studies (CELLS): BEYOND HERMENEUTICS: Challenging Traditional Approaches to Literary and Language Studies*, koji je održan na Filološkom fakultetu u Banjaluci septembra 2019. godine. Rad je urađen u okviru projekta *Frazeološka kompetencija srpskih govornika engleskog kroz prizmu kontrastivne analize međujezika*, koji sufinansira Ministarstvo za naučnotehnoški razvoj, visoko obrazovanje i informaciono društvo Republike Srpske.

malo se pisalo o tome koliko engleski utiče na srpski u toku školovanja budućih prevodilaca i lingvista od kojih se očekuje da savladaju osnove prevodilačkog zanata.

Uticaj L1 i L2 se često javlja u oba smera. Iako se kod učenika stranog jezika često oseća uticaj maternjeg kada govore strani, i kod učenika i kod „običnih“ govornika je često vidljiv upliv stranog jezika prilikom upotrebe maternjeg. Strani jezik obično ima jak uticaj na maternji kada pojedinac živi u sredini gde je strani jezik dominantan, i tada se kod tog pojedinca javlja koordinirani bilingvizam (Brown 2000: 67), ali i u slučaju kada je često izložen stranom jeziku ili kada je strani jezik čest izvor leksičkih pozajmljivanja, kao što je slučaj sa engleskim u sredini gde se govori srpski. Ovde se može dodati i čuvena konstatacija koju daje Prčić (2005: 19), a to je da je engleski jezik postao odomaćeni strani jezik u Srbiji. Ovaj status engleskog je veoma dobro opisan u domaćoj stručnoj literaturi, ali svakako da je korisno rasvetliti ga i iz ugla procesa i nastave prevođenja.

U savremenoj nastavi stranog jezika prevođenje tekstova nije zastupljeno, bar kada se govori o ozbiljnim institucijama i nastavnicima, ali nastava prevođenja jeste potrebna za školovanje budućih prevodilaca. Iako na prvi pogled ova tvrdnja zvuči paradoksalno, to uopšte nije slučaj jer se u „običnoj“ nastavi stranog jezika prevođenje uglavnom koristi da se objasni neka reč koju je teško opisati na stranom jeziku ili, ređe, za proveru razumevanja neke reči, ali se od učenika ne traži da kroz proces prevođenja pokazuju poznavanje finesa oba jezika.

Nastavu prevođenja danas obično pohađaju studenti stranih jezika koji se školuju za prevodioce ili polaznici specijalizovanih kurseva u obrazovnim institucijama koje školuju buduće prevodioce. S obzirom na to da je, bar kada govorimo o situaciji u Srbiji, broj onih koji pohađaju kurseve prevođenja veoma mali, očekivano je da se i relativno mali broj naučnoistraživačkih i stručnih radova bavi ovom problematikom. Autori ovog rada su izvršili istraživanje koje je dalo zanimljive rezultate, a koje će u kratkim crtama biti opisano u daljem tekstu.

2. O istraživanju

Istraživanje je zasnovano na korpusu prevoda odlomka iz romana *White Noise* Dona Delila. U istraživanju je učestvovalo 32 studenta četvrte godine Katedre za anglistiku Filološkog fakulteta Univerziteta u Beogradu. Osim prevoda, prilikom analize korpusa koristili smo i upitnik koji su studenti popunili, a u kojima su naveli sociometrijske podatke, podatke o jezičkoj kompetenciji i slično. Svi studenti su izjavili da im je maternji jezik srpski i da ovaj jezik koriste u komunikaciji kod kuće. Nivo

znanja engleskog jezika je C1+/C2 prema CEFR-u, ali prilikom ankete nismo tražili da se pojedinačno izjasne o sopstvenoj percepciji nivoa. Cilj ovog istraživanja jeste da utvrdi u kojoj meri i kako jezik izvornik, odnosno L2 po klasifikaciji koja se koristi u primenjenoj lingvistici, može uticati na jezik cilj (L1) u procesu prevođenja, odnosno na sam prevod. Uticaj L2 na L1 biće posmatran iz nekoliko perspektiva, koje pripadaju teoriji prevođenja, leksikologiji, stilistici i primenjenoj lingvistici. Dobijeni rezultati će biti od pomoći u nastavi prevođenja, koja usled relativno malobrojnih kurseva ograničenih na institucije višeg obrazovanja ili specijalizovane škole za prevodioce, nije dovoljno istražena i opisana oblast u mnogim naučnim sredinama. Konačno, rezultati istraživanja će moći da budu korisni i u istraživanjima koja se bave nastavom i usvajanjem jezika, jezičkim kontaktima i sociolingvistikom. U pribavljanju korpusa ljubazno nam je pomogla koleginica Svetlana Milivojević-Petrović, kojoj se ovom prilikom zahvaljujemo.

3. Znanja potrebna za prevođenje

Znanje koje je potrebno ozbiljnom prevodiocu je široko, a osim znanja jezika izvornika i jezika cilja obuhvata i mnoge druge aspekte. Skup ovih znanja se naziva *prevodilačka kompetencija*, a ona predstavlja „sistem znanja koji je neophodan temelj za prevođenje“ (PACTE 2005: 610, nav. prema Kostić-Tomović 2017: 29). Prevodilačka kompetencija sadrži nekoliko potkompetencija, u koje spadaju: 1) bilingvalna kompetencija (pragmatičko, sociolingvističko, tekstualno, leksičko i gramatičko znanje), 2) vanjezička kompetencija (enciklopedijska, tematska i bikulturna znanja), 3) instrumentalna kompetencija (pretraga izvora i upotreba informacionih tehnologija u toku prevođenja), 4) znanje o prevođenju (principi, metode i procesi u prevođenju, profesionalni uzus), 5) strateška kompetencija (rešavanje problema i efikasnost u radu) i 6) psihičko-psihološke komponente (kognitivne i bihevioralne, kao što su npr. pamćenje, pažnja, kritički stav itd.) (PACTE 2005: 610, nav. prema Kostić-Tomović 2017: 29). Studenti koji su učestvovali u istraživanju su ova znanja sticali postupno. Iako nećemo ulaziti u analizu kvaliteta nastave i stečenom znanju engleskog tokom prethodnih ciklusa školovanja, na osnovu položenog prijemnog ispita i činjenice da su studenti položili kurseve pod zajedničkim nazivom Savremeni engleski jezik, možemo konstatovati da su se na fakultet upisali sa nivoom B2, a da su većinom na nivoima C1+, odnosno C2, a kako je takođe već navedeno, svi su izvorni govornici srpskog. Neka znanja potrebna za prevođenje, odnosno kompetencije koje su ovde izložene, studenti su imali prilike da steknu i na

fakultetu jer prethodne tri godine studija podrazumevaju kurseve prevođenja, kurseve koji se bave teorijskim aspektima prevođenja, dok je bilo i studenata koji su pohađali i kurseve srpskog jezika.

4. Rezultati

U sledećim tabelama se nalaze kalkovi iz studentskih prevoda, čija je učestalost navedena u procentima (od ukupno 32 rada). Kalkovi (podeljeni u leksičke i leksičko-sintaksičke) predstavljeni su onim redom kojim se pojavljuju u originalnom tekstu.

Leksički kalkovi	%
self-conscious – samosvesni	40%
unintentionally – nenamerno	65,6%
pint-sized commissar – komesar veličine pinte	18,75%
surgical light – hiruško svetlo/svetlost	37,5%
thing – stvar	53%
higher conscience – viša svest	21,8%
silent witness – tihi svedok	78%
family business – porodični poslovi/posla	25%
nameless – bezimena	68,75%
unit – jedinica	53%
promote – promovisati	31,25%
(making) things (work) – stvari	50%
(Steffie) burning (toast) – pali/gori/sagoreva	25%
kimchi dish – kimči jelo	56,25%
(bunch of other) things – stvari	31,25%
fiery hot – vatreno ljuto	12,5%

Tabela 1

Leksičko-sintaksički kalkovi	%
made us feel – činila da se osećamo	46,8%
...a punishment – [...], kazna	28%
we began to see ourselves as – počeli smo da vidimo sebe kao	3%
chirping sound – cvrkutavi zvuk	40,6%

a year older than Denise,... - godinu dana starija od Deniz	75%
in her heart – u svom srcu	12,5%
in a [adj] way – na+pridev+način	65,6%
sounding – zvučeci	65,6%
find out about me – saznala bi/saznaće o meni	40,6%
I began to worry – počeo sam da brinem	75%
burning toast – gorući tost	6,25%
..., a natural talent – [...], prirodan talenat [klauza bez glagola]	81,25%

Tabela 2

5. Analiza i diskusija

Da bi istražili uticaj L2 na L1 u procesu prevodenja autori ovog istraživanja su se koncentrisali na kalkove, koji zbog svoje prirode jasno ukazuju na uticaj jednog jezika na drugi, a obrađeni su na nivou reči, sintagme i rečenice. Na ovom mestu bi bilo korisno pobliže odrediti kalkove usled postojanja više definicija i klasifikacija. Kalk se najčešće smatra doslovnim prevodom neke reči ili sintagme, može se podeliti na dve vrste – 1) semantički kalk/kalk u užem smislu, koji podrazumeva upotrebu postojeće reči, ali u novom značenju (npr. kada *zvezda* označava poznatu ličnost iz sveta muzike ili filma jer je ova reč proširila značenje na osnovu engleske imenice *star*) i 2) prevedenica, koja podrazumeva da se dobija nova reč ili izraz koji se ranije nije koristio u tom značenju (Hlebec 2017: 29), ali je sastavljena od postojećeg jezičkog materijala, kao npr. *buvlja pijaca*, koja je na engleskom *flea market*, a krajnji izvor je francuska sintagma *marchéaux puces*. S druge strane, pošto ova klasifikacija nije dovoljna za potrebe istraživanja jer se prevedenice ovde ne očekuju i ne pojavljuju, moraćemo da kalkove klasifikujemo na drugačiji način: na leksičke i leksičko-sintaksičke kalkove.

Pod leksičkim kalkovima ćemo podrazumevati one koji su na nivou lekseme (reč, njeni morfološki elementi ili frazeologizam), a leksičko-sintaksički su zasnovani na istovremenom leksičkom kalkiranju i kalkiranju gramatičke strukture. Ovde treba napomenuti da su analizirani samo kalkovi koji su nastali usled jezičke interferencije, odnosno koji su neadekvatno upotrebljeni, dok opšteprihvaćene kalkove kao što su npr. *štampanje* (od *printer*) ili [*filmska*] *zvezda* (od [*movie*] *star*) nećemo uzimati u razmatranje. Kalkovi koji su se pojavili u studentskim prevodima biće kasnije i detaljnije analizirani.

Kako je već navedeno, korpus radova čine pisani prevodi studenata. Ova činjenica je bitna jer proces pisanja ostavlja vremena studentu da prekontrolira i ispravi svoj prevod, što se u literaturi na engleskom obično naziva *self-monitoring*. Budući da su studenti izvorni govornici srpskog, u ovom slučaju jezika cilja, i da im je znanje engleskog na visokom nivou, ovde se može poći od pretpostavke da se problemi javljaju u prevodilačkoj kompetenciji.

Kao što smo već napomenuli, osnovna podela kalkova koji su se pojavili u studentskim prevodima obuhvata leksičke i leksičko-sintaksičke kalkove, a ovde ćemo navesti neke primere i detaljnije ih objasniti. Najtipičniji kalkovi koji se javljaju kao greške usled interferencije su se po pravilu pojavljivali kod bar 40% studenata, premda je procenat često bio i znatno viši. Pomenuti kalkovi se mogu pripisati uticaju L2, a kao greške manifestuju se na više nivoa i mogu imati različite vrednosti u prevodu.

6. Leksički kalkovi

Primeri leksičkih kalkova su objašnjeni u nastavku.

Pridev *self-conscious* (40%) ima sledeća značenja: **1** *excessively aware of being observed by others*. **2** *conscious of oneself or one's own being* (Random House Kernerman Webster's College Dictionary). Prvo značenje opisuje osobu koja se oseća nelagodno zbog toga kako je drugi vide, a drugo odgovara značenju našeg prideva *samosvestan*. Kontekst u kojoj je engleski pridev upotrebljen jasno ukazuje na činjenicu da se radi o prvom značenju, ali 40% studenata je naprosto kalkiralo leksemu, pri čemu značenje ne odgovara kontekstu.

Unintentionally (65,6%) predstavlja primer prevedenice, gde prefiks *un-* za negaciju zajedno sa prilogom daje kalk *nenamerno*, što je litota sinonimnog značenja sa prilogom *slučajno*. Na sličan način je kalkiran pridev *bezimen* (68,75%) od engleskog *nameless*.

Zanimljiv je prevod sintagme *pint-sized commissar*. Dok su neki studenti uočili očiglednu nelogičnost kalka, 18,75% ih je napisalo *komesar veličine pinte*. Da bi se izbegle ovakve greške, važno je podizati svest o bikulturnom znanju, koje omogućava prevodiocu da utvrdi da *pinta* nije merna jedinica u jeziku cilju. Osim toga, ako čitalac nema potrebna znanja o izvornoj kulturi (u kojoj se *pint-sized* kada se govori o ljudima odnosi na njihov omanji rast), ne bi iz konteksta bilo moguće shvatiti čak ni da li bi *pinta* trebalo da predstavlja nešto veliko ili malo.

Her presence seemed to radiate a surgical light – 37,5% studenata imalo je prevod *hiruško svetlo/svetlost*, što je stilistički neprikladno i nejasno. Ovakva situacija

se mogla izbeći korišćenjem opisnog prevoda (npr. *svetlo kao iz operacione sale*), ili traženjem boljeg prideva koji ne bi bio direktan prevod originala (recimo *bolničko*).

Sintagmu *silent witness* je čak 78% studenata prevelo kao *tih svedok*, iako je *nemi svedok* svakako bolji i prihvatljiviji prevod. Engleski pridev *silent* se primarno odnosi na ćutljivu osobu, ali navedenoj engleskoj kolokaciji odgovara srpska kolokacija *nemi svedok*.

Ozbiljnost grešaka koje se mogu javiti kao posledica kalkiranja je očigledna u primeru *wisecracks, sarcasm and other family business*. Čak četvrtina (25%) studenata je prevelo bukvalno, kao *porodični poslovi/posla*, iako je očigledno da su opaske i sarkazam apstraktni pojmovi i da se nikako ne mogu nazvati poslom.

Treba spomenuti i reč *unit*, koja sa javlja u rečenici: „Were we a fragile unit surrounded by hostile facts?“. Mnogi studenti su je preveli kao *jedinica*, što je najčešće prvo značenje koje navode dvojezični rečnici, iako se iz konteksta jasno vidi da bi bolji prevod bio *pojedinac* ili *jedinka*.

U mnogim prevodima, ne samo u analiziranim, engleska imenica *thing* se često prevodi kao *stvar*. Iako se obe reči primarno odnose na neki predmet, engleska imenica ima mnogo širi spektar značenja, zbog čega je neki gramatičari nazivaju i parapronominalom (Đorđević 1996: 130). Može se reći da je parapronominal reč čije se značenje u velikoj meri poklapa za značenjem određenih zamenica i često se odnosi na nešto što je već urađeno, nešto što oba sagovornika znaju i slično, kao npr. u rečenici iz originala: „A thing she does from time to time“, koja bi se mogla prevesti kao ‘Ona to radi s vremena na vreme.’ Premda se i u srpskom imenica *stvar* često koristi slično kao u engleskom i može se nazvati parapronominalom, date rečenice ne dozvoljavaju da se *stvar* upotrebi identično u engleskom značenju. U čak tri primera u tekstu pojavljivali su se isti prevodi, u prvom slučaju čak u 53% posto radova (*it was a thing that suddenly needed explaining*), u drugom je polovina studenata iskoristila ovaj kalk (*making things work*), a u trećem je 31,35% prevoda sadržalo *stvari* u kontekstu fraze *bunch of other things*.

7. Leksičko-sintaksički kalkovi

Leksičko-sintaksički kalkovi su se takođe pojavili u korpusu, a ovde će biti navedeni najčešći i najkarakterističniji. Prva rečenica prevoda ima čak nekoliko primera ove kategorije kalkova: *Bee made us feel self-conscious at times, a punishment that visitors will unintentionally inflict on their complacent hosts*.

Segment *made us feel* se kao kalk pojavio u obliku *činila da se osećamo* (46,8% studenata), čime se narušavaju standardni obrasci upotrebe u srpskom. Umesto ovakvog prevoda trebalo je koristiti ekonomičniji način izražavanja, kao npr. *Zbog Bi smo se osećali* [...].

Deo rečenice koji glasi *a punishment that visitors* [...] u više prevoda (28%) oponaša englesku konstrukciju i glasi [...] *kazna koju će/su posetioci* [...]. Da bi rečenica zvučala prirodnije, mogla je početi veznikom *što* ili je naprosto mogla biti podeljena na dve kraće rečenice.

Slično kao i u prethodno navedenom primeru, u tekstu se pojavio i jedan zanimljiv primer klauze bez glagolskog elementa koji je studentima predstavljao problem. Izvorna rečenica glasi ovako: *A year older than Denise, she was taller, thinner, paler* [...], pri čemu je čak 75% studenata dalo prevod *Godinu dana starija od Deniz, bila je viša* [...]. Iako se iz engleske strukture jasno vidi da je u pitanju obično nabranje osobina, koje se na srpskom može izraziti na više načina, npr. spajajući ih običnim sastavnim veznicima, konstrukcija neuobičajena u srpskom se ipak našla u velikom broju prevoda. Takav kalk se pronalazi i u primeru *She liked me best when I was dry* [...], *a natural talent she believed I'd forfeited*. U prevodima se pojavljuje zavisna rečenica bez veznika i glagola u 81,25% slučajeva.

Primeri kao što su *burning toast*, što je prevedeno kao *gorući tost* (6,25%), ili *chirping sound* (3%), što je u jednom radu prevedeno kao *cvrkućući zvuk*, kalkiraju istu konstrukciju. U oba slučaja je korišćena konstrukcija koja imitira englesku konstrukciju ING-OBLIK + IMENICA, pri čemu analogni oblik u srpskom (glagolski pridev sadašnji) nije tipično sredstvo koje se koristi kao atribut uz imenicu, a u srpskom se uglavnom može naći u već prihvaćenim sintagmama (npr. *leteći tanjir*). Osim navedenih primera, još jedan engleski ING-oblik je preveden na isti način, i to u rečenici *She talked about Babette's effortless skills in making things work, the house, the kids, the flow of the routine universe, sounding a little like me* [...]. Za razliku od prethodnih slučajeva, gde je ING-oblik upotrebljen u okviru sintagme, ovde je *sounding* prevedeno kao *zvučeći* u 65,6% slučajeva.

Engleska konstrukcija *in a + pridev+ way* se u tekstu javlja dva puta i to u sledećim rečenicama: *I admired her in a distant and uneasy way* [...] i *She wanted to communicate in this secondary way, with optic fluids*. Čak 65,6% studenata ju je kalkiralo upotrebivši konstrukciju *na+ pridev+ način*. Obe rečenice originala sugerišu da je u pitanju adverbijalno značenje, koje se u srpskom može iskazati prilozima ili na

druge načine koji se uklapaju u uobičajene stilističke obrasce. U drugom primeru 90,6% studenata je iskoristilo istu konstrukciju.

Čak 75% studenata je prevelo klauzu *I began to worry* jednostavno je kalkirajući, tj. *počeo sam da brinem*, iako se u srpskom mogao iskoristiti glagol *zabrinuo sam se*, koji je prirodniji i ekonomičniji način da se, kao i kod svih početno svršenih glagola, iskaže početak neke završene radnje. Tendenciju da se glagol *begin* prevodi kalkom, umesto da se pronade prikladnije rešenje vidimo i u primeru *We began to see ourselves as*, što je u 3% radova prevedeno kao *Počeli smo da vidimo sebe*.

Spomenućemo i kalk sintagme *kimchi dish*, koju je 56,25% studenata prevelo kao *kimči jelo*. Ovaj kalk upotrebljen na srpskom ilustruje pojavu koja je relativno česta u poslednje vreme, a to je upotreba kombinacije IMENICA + IMENICA, pri čemu se prva koristi u atributivnoj funkciji. Uprkos sve većoj ustaljenosti ove konstrukcije u srpskom jeziku, ne može se reći da je produktivna kao u engleskom jeziku, već bi bolje rešenje bila predložko-padežna konstrukcija (npr. *jelo sa kimčijem*).

8. Zaključak

Kako je već ranije navedeno, profili studenata jasno ukazuju na to da im je srpski maternji, odnosno prvi jezik, da su engleski učili kao strani, da su dostigli visok nivo znanja ovog jezika, kao i to da su njemu bili dosta izloženi. Ipak, veliki broj kalkova u njihovim prevodima se zasniva na značenjima i strukturama karakterističnim za engleski jezik i ne odgovaraju sistemu srpskog jezika. Da bi se ovakvi kalkovi, odnosno neprikladna rešenja u prevodu svela na manju meru, potrebno je preduzeti niz koraka u nastavi od kojih kao najbitnije izdvajamo sledeće:

- Praktična upotreba dostignuća kontrastive analize, pre svega tako što bi studentima bili dostupni tekstovi kojima je fokus na međujezičkim razlikama koje stvaraju problem pri prevodenju. Ove razlike treba da obuhvataju i gramatički i leksički nivo.

- Usredsređenost na semantičke, stilističke i sintaksičke aspekte na časovima prevodenja: od semantičkih aspekata mogu se izdvojiti *faux amis* (npr. *eventually: eventualno*) i kognati (npr. *implication: implikacija*), reči koje zbog svoje strukture mogu da se pogrešno interpretiraju usled nedovoljnog poznavanja L2 ili uticaja L1 (npr. *self-conscious: samosvestan*, neke kolokacije ili frazeologizmi), razlike u stilističkoj vrednosti između domaće i strane reči (*application: aplikacija* umesto *prijava* [npr. na konkurs]), različita upotreba glagolskih oblika koja studente mogu navesti na pogrešan prevod (npr. prošli oblici (*Past*) u unutrašnjem monologu) i slično.

- Podizanje svesti o važnosti prevodilačke kompetencije u najširem smislu i svih potkompetencija kroz praktičan rad.

- Unapređivanje strategija učenja vokabulara i upotreba rečnika: u nekoliko navrata je primećeno da studenti prevode određene reči prvim prevodnim ekvivalentom koji većina rečnika nudi, kao npr. *inflict: nametnuti, self-satisfied: samozadovoljan* i sl. U nekim slučajevima izvan ovog korpusa, naročito kada je u pitanju prevođenje na L2, javljaju se i greške kao npr. *to fortify the facts: utvrditi činjenice* i sl. Akcenat bi trebalo staviti na upotrebu jednojezičnih rečnika.

- Koordinacija između nastavnika koji predaju kurseve prevođenja kako bi se navedene stavke pojavljivale na svim godinama studija i rasporedile u skladu sa potrebama, kao i koordinacija sa ostalim nastavnicima koji predaju kurseve pod nazivom Savremeni engleski jezik.

Nadamo se da će ovaj rad bar donekle doprineti nastavi prevođenja i da će dati pozitivne rezultate.

Literatura

Brown, H.D. 2000. *Principles of Language Learning and Teaching*. New York: Longman.

Đorđević, R. 1996. Gramatika engleskog jezika. Beograd: Čigoja štampa.

Hlebec, B. 2017. *Prevodilačke tehnike i postupci*. Beograd: Čigoja štampa.

Kostić-Tomović, J. 2017. *Savremena nemačka leksikografija*. Beograd: FOKUS – Forum za interkulturalnu komunikaciju.

PACTE 2005. Investigating Translation Competence: Conceptual and Methodological Issues, *Meta*, 50 (2), 609–619.

Prčić, T. 2005. *Engleski u srpskom*. Novi Sad: Zmaj.

Random House Kernerman Webster's College Dictionary. 2010.

<https://www.thefreedictionary.com/self-conscious>.

Summary

THE IMPACT OF L2 AND LEXICAL AND LEXICAL-SYNTACTIC CALQUES IN TRANSLATION. A CASE STUDY

Although translators are expected to be competent in at least two languages and to have no problems when using their L1, it often happens that certain words, phrases or constructions of L2 are calqued in the process of translation into L1. In order to study the impact of English (L2) on Serbian (L1), we used a corpus of student translations from English into Serbian. The corpus comprises translations of an excerpt from Don DeLillo's novel *White Noise*. The translations were done by fourth-year students of English at the Faculty of Philology, University of Belgrade. Their levels of English proficiency are C1+ or C2 and are expected to be competent dictionary users. All of them are native speakers of Serbian. Regardless of this, they still have problems when translating complicated syntactic structures or certain lexemes, whose meaning is simply translated word-for-word. The authors will offer a number of remedial strategies that can be used in the education of future translators.

Key words: English, Serbian, translation, lexical calque, lexical-syntactic calque